

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **D. P.**

o wznowienie postępowania,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 kwietnia 2024 r.

wniosku skazanego

o wyłączenie sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie IV KO 13/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

wyłączyć sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie o wznowienie postępowania IV KO 13/24.

UZASADNIENIE

W sprawie zawisłej w Sądzie Najwyższym i zarejestrowanej pod sygn. IV KO 13/24 przedmiotem rozpoznania jest zawarta w piśmie skazanego D. P. sygnalizacja wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w toku postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt II AKa 139/19 i związany z tym wniosek o rozważenie wznowienia postępowania z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.).

Sprawa ta przydzielona została – zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 16 lutego 2024 r. – sędziemu SN Ryszardowi Witkowskiemu.

Pismem z dnia 27 marca 2024 r. (data wpływu do SN) skazany wniósł o zweryfikowanie czy wyznaczony do rozpoznania jego sygnalizacji sędzia Ryszard Witkowski został prawidłowo powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego odwołując się przy tym do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce (czy „nie należy do tzw. neo sędziów”).

Wniosek powyższy potraktowany został jako wniosek o wyłączenie określony w art. 41 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie IV KO 13/24 sędziego SN Ryszarda Witkowskiego jest w sposób oczywisty zasadny.

Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje w całości pogląd o konieczności wyłączenia sędziego Ryszarda Witkowskiego od rozpoznawania spraw zawisłych w Sądzie Najwyższym, a wyrażony m.in. we wcześniejszym swoim postanowieniu z dnia 1 marca 2024 r., II KK 492/22 (KRI 368).

Przesądza o tym tylko treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 7, poz. 22), lecz przed wszystkim pkt. 1 i 4 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7) – w kwestii zachowania mocy obowiązującej tej uchwały zob. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95); postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 (OSNK 2021, z. 10, poz. 41); z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 (OSNK 2023, z. 5-6, poz. 28), z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23; z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22; z dnia 25 października 2023 r., III CZ 280/23.

Bezspornym jest, że Ryszard Witkowski powołany został na stanowisko sędziego i to w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), a więc z udziałem KRS niespełniającej konwencyjnego

wymogu organu niezależnego. Co więcej powołanie to nastąpiło do organu mającego charakter „sądu specjalnego”. Tym samym powołane na wstępie uchwały Sąd Najwyższego, w tym przede wszystkim pkt 4 uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20, nakazują *a priori* przyjąć, że sędzia ten nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności.

Co więcej, brak wydania rozstrzygnięcia po myśli art. 41 § 1 k.p.k. (niewyłączenia sędziego Ryszarda Witkowskiego) daje pełną podstawę do rozważania takiej okoliczności jako naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC) na co wskazują liczne orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – dalej ETPCz (zob. wyroki – z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga 43572/18), z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]) oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zob. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21), a to w konsekwencji może również skutkować odpowiedzialnością finansową Rzeczypospolitej Polskiej w wypadku wniesienia i to z większym niż duże prawdopodobieństwem, skutecznej skargi do ETPCz.

W wypadku sędziego Ryszarda Witkowskiego dodatkowym powodem wyłączenia są również okoliczności, które skutkowały jego obecnym orzekaniem w Izbie Karnej Sądu Najwyższego i to poczynając o sposobu powołania go do mającej – jak to już zauważono wyżej – charakter sądu specjalnego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w nietransparentnej procedurze w 2018 r., a następnie jego przeniesienie – po likwidacji Izby Dyscyplinarnej w 2022 r. – do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącej funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23). Sąd Najwyższy w tym składzie wyrażony w powołanym wyżej orzeczeniu pogląd w pełni podziela, uznając za uzasadnione

stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, jako organie, który od początku zasadnie traktowany był jako organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą” (zob. pkt 4 powołanej już uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz również wskazany wyżej wyrok ETPCz z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczowicz przeciwko Polsce*), podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość pierwotnego powołania, niezależnie od intencji ustawodawcy, który w nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym z 2022 r. usunął istniejące dotąd formalne ograniczenia w przenoszeniu sędziów tej Izby, nie mogą prowadzić do usankcjonowania pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Dyscyplinarnej nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu (zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23).

Podsumowanie całokształtu przeprowadzonych powyżej rozważań prowadzi do stwierdzenia, że skład sądu z udziałem sędziego Ryszarda Witkowskiego z powodów instytucjonalnych i ustrojowych, nie gwarantuje niezawisłości i bezstronności sądu ukonstytuowanego z jego udziałem przede wszystkim w aspekcie zewnętrznym, a tym samym nie zapewnia prawa do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC.

W związku z powyższym uwzględnienie wniosku skazanego D. P. było konieczne.

[J.J.]

[ms]

